

WK Dammen

Het Slim Bewegende brein

INLEIDING

De Rijksuniversiteit Groningen herbergt van 2 tot en met 6 december de eerste vier partijen van de match om de wereldtitel dammen tussen Jan Groenendijk (18) uit Wageningen en RUG-student natuurkunde Roel Boomstra (23). De twee jonge grootmeesters zijn uitstekende exponenten van *'het slim bewegende brein'*, dat in Groningen tot het centrale thema is verheven. Diepzinnige varianten en fraaie combinaties van de twee kampioenen zijn aan de meeste mensen niet besteed. Maar *dámmen* kan bijna iedereen. In een afwisselend programma wordt getoond hoe dit simpel te leren bordspel met zijn enorme diepgang een leven lang kan bijdragen aan een actieve en gezonde leefstijl.

Wetenschap is topsport

'Wetenschap is topsport en dat krijgt in de academische omgeving het karakter van een denksport. Wij bieden dan ook graag onderdak aan de eerste vier partijen van de WK-match dammen tussen deze twee geweldige jonge grootmeesters', zegt de voorzitter van het College van Bestuur Sibrand Poppema. 'We zijn trots dat natuurkundestudent Roel Boomstra in december de eer van onze universiteit verdedigt. Volgens de kenners is hij licht favoriet, maar net als in de wetenschap ben je er dan ook in de sport nog niet. Jan Groenendijk miste vorig jaar de wereldtitel op een haar en gaat ongetwijfeld voor de hoofdprijs. Ik reken op een prachtige match en weet zeker dat onze kampioenen van weleer Harm Wiersma, Ton Sijbrands en Jannes van der Wal een waardige opvolger krijgen.'

Dammen als voertuig voor Healthy Ageing

Ook Daan Bultje, directeur van Healthy Ageing Network Northern Netherlands (HANNN) verheugt zich op de komende tweekamp. 'Iedereen weet dat veel bewegen, goed voedsel en schone lucht de gezondheid ten goede komen. Veel minder bekend is dat actief en creatief bezig zijn ook goed voor je is. Net als voor muziek en kunst geldt dat zeker ook voor denksporten als schaken en dammen. Het prikkelt en stimuleert je brein en je kunt het je leven lang doen. Ook de sociale interactie spreekt me aan. Als kleinkind een gezellig potje dammen met oma of opa, dat kan niet verkeerd zijn.'

Activiteiten tijdens de Match

Zaterdag 3 december wordt de eerste zet in de Match tussen Jan Groenendijk en Roel Boomstra verricht door de laatste Nederlandse wereldkampioen **Harm Wiersma**, die zich op 62 jarige leeftijd nog steeds met de besten kan meten en verder actief is als spelersvertegenwoordiger van de FMJD. De partijen worden van deskundig commentaar voorzien door GMI **Auke Scholma** uit Baflo en kunnen via live stream internet over de hele wereld worden gevolgd.

Speciale aandacht ook voor Healthy Ageing-boegbeeld **Erik Scherder**, die op zaterdag 3 december in het Van Swinderen Huys in een Masterclass met 'puntje van de stoel garantie' laat zien dat behalve bewegen óók actief en creatief denken goed is voor onze hersens.

De Groninger etappe wordt op 6 december afgesloten met de Clinic **Voetbal is een Denksport**, waarin noordelijke liefhebbers en andere prominenten spelenderwijs ontdekken dat voetballegende Abe Lenstra niet toevallig een uitstekende dammer was.

VRIJDAG 2 DECEMBER - HEYMANSZAAL - ACADEMIEGEBOUW RUG

SYMPOSIUM 'HET SLIM BEWEGENDE BREIN'

Het Sport Science Instituut Groningen (samenwerking Hanzehogeschool, RUG, UMCG en Gemeente) verzorgt op 2 december, aansluitend op de officiële opening, een symposium met noordelijke wetenschappers en prominenten, die het damspel vanuit een interdisciplinaire benadering belichten. Het programma wordt mede ondersteund door het Healthy Ageing Network Northern Netherlands (HANNN). Dagvoorzitter en sportwetenschapper **Marije Elferink-Gemser**, autoriteit op het gebied van jeugdsport en talentontwikkeling, neemt u mee op een spannende en verrassende reis door het slim bewegende brein. Wie komen we op deze reis zoal tegen:

Prof. dr. René Veenstra - Dammen als breedtesport

Hoogleraar sociologie en voormalig dammer René Veenstra bijt het spits af met een warm pleidooi voor het dammen als breedtesport en als communicatiemiddel, dat in zijn anti-pestprogramma's niet zou misstaan. In een tijd waarin we ons denkwerk steeds meer overlaten aan computers, dreigen we algemene menselijke talenten zoals creativiteit, scherpzinnigheid en doorzettingsvermogen te verwaarlozen. Via denksporten kunnen dergelijke talenten tot bloei komen. Daarnaast kunnen denksporten een bindmiddel voor de samenleving zijn. In de landelijke damcompetities strijden ruim honderd teams tegen elkaar. Wedstrijden waarin jong en oud maar ook meer en minder succesvolle leden van de samenleving elkaar treffen. Het wordt tijd om denksporten in te zetten om de kloof tussen generaties en maatschappelijke tegenstellingen te overbruggen.

Prof. dr. Niels Taatgen - Beter denken door dammen?

Psycholoog, AI expert en RUG docent van het jaar Niels Taatgen onderzoekt of er sprake is van 'transfer' van leer effecten naar andere gebieden: ga je beter denken door dammen? Als je dammen leert, leer je strategieën die ook nuttig zijn in andere contexten. Het principe "eerst denken, dan doen" blijkt in verassend veel situaties nuttig te zijn en is bij kinderen voorspellend voor later succes. Maar ook trainen denksporten als dammen en schaken vaardigheden die wel "hogere orde Theory of Mind" genoemd worden, oftewel: "ik denk dat jij denkt dat ik denk dat...". De vraag dring zich op of je het spel misschien kunt gebruiken om computers te leren denken. De beste dam-, schaak- en go computers zijn zelfs voor grootmeesters nauwelijks meer te kloppen. Maar nemen computers ook de beste beslissingen als we ons buiten de randen van het bord begeven?

Prof. dr. Jos Snoek - 'Het denken van den schaker', 70 jaar later

Neuroloog en voormalig mastercoördinator Geneeskunde Jos Snoek betoogt als laatste promovendus van de befaamde psycholoog en methodoloog A.D. de Groot, dat diens monumentale proefschrift 70 jaar na dato nog niets aan actualiteit heeft ingeboet. De Groot is meer dan een halve eeuw bezig geweest met het onderzoeken, beschrijven en demystificeren van het begrip intuïtie. In de voordracht wordt ingegaan op de huidige inzichten over schaakexpertise, op het 'nature of nurture'-debat in de literatuur over expertise-ontwikkeling en wordt ook een verbinding gelegd met recente theorieën over duaal denken (zoals fraai beschreven in Daniel Kahnemans *Thinking, fast and slow*; Ned. titel: *Ons feilbare denken*, 2011). Snoek beschrijft hoe grootmeesters in zijn vakgebied denken en werken en betoogt het belang van het intuïtief (leren) redeneren en 'deliberate practice' van onder hoge tijdsdruk werkende dokters.

Prof. dr. Chris Visscher - De weg naar de top is niet Zwart-Wit

Zelfs voor grootmeester in de turnsport Epke Zonderland is in de geneeskunde nog een wereld te winnen. Die weg naar de top is niet zwart-wit, benadrukt bewegingswetenschapper Chris Visscher, vooraanstaand onderzoeker op het gebied van sport, leren en presteren. Hij geeft ons een inkijkje in de topsportprogramma's van deze tijd, waarin met hulp van de laatste wetenschappelijke inzichten en geavanceerde technologie gericht individueel maatwerk de norm is. Uiteindelijk moet de topsporter het echter helemaal zelf doen en weten we uit longitudinaal onderzoek in diverse takken van sport, dat het slim bewegende brein met kwaliteiten als motivatie, reflectie en zelfregulatie de doorslag geeft. Alle mentale factoren, die feitelijk *alle* sporten tot denksport maken. Toeval of niet, voetballende Abe Lenstra was bord 1 speler van de *damclub* Heerenveen. En onze eigen Arjen Robben werd met het *damteam* van de lagere school in Bedum provinciaal kampioen.

Drs. Johan Krajenbrink - "Krajenbrink heeft (maar) tien minuten!"

Waarmee we weer terug zijn bij de damsport, die de komende weken centraal staat. Het brein van technisch directeur Johan Krajenbrink van de KNDB draait inmiddels op volle toeren. Hoe gaat hij deze informatie met zijn achtergrond als grootmeester, trainer, scout en schrijver van damboeken verwerken? Extra uitdaging: de beschikbare tijd is door de organisatie teruggebracht tot tien minuten. Eens kijken hoe deze pleitbezorger van verkorte bedenktijd het er vanaf brengt. Hoe gaat zijn brein die tijd indelen? Hij zal komen met onderwerpen die allemaal het slim bewegende brein in beweging brengen. Hij laat zien hoe zijn brein in de verschillende rollen beweegt en vervolgens beslist. Talent of niet? Jeugd of ervaring? Wedstrijd of test? Trainen op internet of aan tafel? Lang nadenken of snel beslissen?

Hans Slender > Jan versus Roel, wat levert het op?

In deze academische omgeving kan een gedegen partij-analyse niet ontbreken. Deze mooie taak is toebedeeld aan organisatiekundige Hans Slender van het lectoraat Praktijkgerichte Sportwetenschap van de Hanzehogeschool, die gespecialiseerd is in het evalueren van de maatschappelijke impact van sportevenementen. Steeds vaker worden deze geacht een economische of maatschappelijk nalatenschap (legacy) te creëren om overheidsinvesteringen in het evenement te legitimeren. Naast het evalueren van de impact wordt ook onderzoek gedaan naar de organisatieprocessen die bijdragen aan het optimaal benutten van een sportevenement.

De denksporten zijn voor Slender onbekend terrein. Daarmee is hij de aangewezen observator van het ambitieuze PR project rond de WK Match, dat komende weken in Groningen, Wageningen en Den Haag wordt uitgerold. Wat levert de match tussen Jan Groenendijk en Roel Boomstra ons op, is de vraag die hij met u wil bespreken. Hoe kan de match méér zijn dan alleen een topduel op het dambord. Welke activiteiten hebben effect en welke niet? Aan welke voorwaarden moet voldaan worden om het evenement een succes te maken? Is er een nalatenschap te verwachten? We zijn benieuwd naar zijn analyse!